

EUROOPA PARLAMENT

2009-2014

Istungidokument

19.10.2009

B7-0112/2009

RESOLUTSIOONI ETTEPANEK

nõukogu ja komisjoni avalduste alusel

vastavalt kodukorra artikli 110 lõikele 2

Atlandi-ülese majandusnõukogu kohtumise ning 2. ja 3. novembril 2009. aastal toimuva ELi ja USA tippkohtumise ettevalmistamine

Helmut Scholz, Willy Meyer, Marie-Christine Vergiat, Patrick Le Hyaric
fraktsiooni GUE/NGL nimel

RE\793747ET.doc

PE428.720v01-00

ET

Ühinenud mitmekesisuses

ET

Euroopa Parlamendi resolutsioon Atlandi-ülese majandusnõukogu kohtumise ning 2. ja 3. novembril 2009. aastal toimuva ELi ja USA tippkohtumise ettevalmistamise kohta

Euroopa Parlament,

- võttes arvesse kodukorra artikli 110 lõiget 2,
- A. arvestades, et eurooplased ootavad Obama uult administratsioonilt põhjalikku poliitikamuutust; arvestades, et president Obama on teinud olulisi sümboolseid samme, mille eesmärk on anda maailmale signaal, et muutus välispoliitikas tuleb;
- B. arvestades, et positiivsetele arengutele vaatamata on endiselt suuri probleeme, nagu näiteks:
 - sõda Afganistanis toob jätkuvalt kaasa tuhandeid tsiviilohvraid ja maad laastava ebastabiilsuse; arvestades, et selle riigi ühtegi probleemi ei ole lahendatud NATO ülekaalukalt sõjalise poliitikaga;
 - USA relvajõud on endiselt paigutatud üle kogu maailma;
 - kuigi president Obama andis oma teisel ametisoleku päeval korralduse sulgeda aasta jooksul Guantanamo, on poliitilised, õiguslikud ja diplomaatilised takistused pidurdanud edasiliikumist selle eesmärgi suunas;
 - kolmandates riikides on endiselt USA hallatavaid kinnipidamiskeskusi, nt Afganistanis (Bagram);
 - Ameerika Ühendriikide terrorismi vastu võitlemise strateegias on kasutatud ulatuslikke vahendeid Euroopa kodanikke puudutavate tundlike andmete jälgimiseks ja pangaandmete jälgimiseks Ülemaailmse Pankadevahelise Finantsinfo Ühingu (SWIFT) võrgustiku kaudu, sellise tegevusviisi puhul riskitakse Euroopa kodanike põhiõiguste ja -vabaduste õõnestamisega;
 - Ameerika Ühendriigid ei ole ratifitseerinud Rahvusvahelise Kriminaalkohtu statuuti, vaid püüavad kahepoolsete lepete abil vältida oma kodanike Rahvusvahelises Kohtus vastutusele võtmist nende ebaseadusliku tegevuse eest;
 - Ameerika Ühendriikide 38 osariigis ja föderaalsetel tasandil kehtib surmanuhtlus;
 - uus administratsioon ei ole tühistanud Kuubale kehtestatud sanktsioone;
- C. arvestades, et maailma räsib tõsine ja sügav majanduslangus, mis sai alguse Ameerika Ühendriikidest, kuid mille juured on ühises veendumuses, mida jagasid juhtivad poliitikud ja äriilidrid ning peavoolu majandusteadlased mõlemal pool Atlandi ookeani, et vaba turg

reguleerib end ise ning et turujõudude vaba toimimine tagab ressursside tõhusa ja tulemusliku jaotamise;

- D. arvestades, et finantssüsteemi kokkuvarisemine on põhjustanud kogu maailmas, sealhulgas Ameerika Ühendriikides, reaalmajandusele selliseid probleeme nagu töökohtade suur kaotus, elatusaseme langus, inimeste kodust ilmajäämine ning tohutu surve pensionitele ja sotsiaalkindlustussüsteemidele; arvestades, et Ameerika Ühendriigid, EL ja G20 liikmed ei ole suutnud täita oma esimesel G20 tippkohtumisel seatud eesmärki võtta viivitamata tugevaid meetmeid „uut majanduskorda” käsitlevate eeskirjade kehtestamiseks;
- E. arvestades, et sissetuleku ja jõukuse suurenev ebavõrdsus (kasvavad tulud ja jõukus, palgatulude osa järsk langus rahvamajanduse kogutulus) viimase 30 aasta jooksul eriti Ameerika Ühendriikides ja Euroopa Liidus oli finantsturgude investeringute hiigelkasvu ja varade hinnamulli peamine tõukejõud; arvestades, et nii finantsturgude liberaliseerimise neoliberaalne poliitika kui ka lühiajaline lähenemisviis, mis seisneb aktsionäri vara suurendamises iga hinna eest, on osutunud täielikult läbikukkunuks,
1. kutsub nõukogu ja komisjoni üles kasutama antud võimalust, et taaskäivitada uutel alustel Atlandi-ülesed suhted eesmärgiga:
 - a. arutada maailma kriisiolukordade lõpetamise säästvaid lähenemisviise, mis võiksid asendada sõjalise ülijõu kontseptsiooni;
 - b. tunnistada radikaalse poliitilise reformi vajadust, et tegeleda majandus- ja finantskriisi nende põhjustega, mis on tingitud süsteemist, ning võtta viivitamata otsustavaid meetmeid „uut majanduskorda” käsitlevate eeskirjade kehtestamiseks;
 - c. rõhutada, et terrorismivastast võitlust ei saa pidada rahvusvahelist õigust rikkudes ning tuues ohvriks sätestatud ühised põhiväärtused, nagu inimõiguste ja põhivabaduste austamine ning õigusriigi põhimõtete ja asjakohaste Genfi konventsioonide järgimine;
 - d. arutada USA partneritega mooduseid, kuidas ellu viia mõlema poole võetud kohustust edendada mitmepoolseid suhteid, pidades eelkõige silmas rahvusvahelist koostööd ÜROs;
 2. on arvamusel, et sellega seoses võiks kasuks tulla ELi ja USA vahelise poliitilise dialoogi tihendamine parlamentaarsel tasandil; nõuab, et komisjon pööraks rohkem tähelepanu suhetele kodanikuühiskonna tasandil ning keskenduks vähem dialoogile majanduse valdkonnas;

Rahvusvahelised küsimused

3. rõhutab, et hädasti on vaja ausalt hinnata nii praegust sõjalist strateegiat kui ka ühiskonna ülesehitamise strateegiat Afganistanis; järeldab, et strateegias tuleb teha suuri muudatusi, kuna rahu, turvalisus ja areng jäävad püsima vaid juhul, kui peatatakse vägivald, kui valitsev sõjaline lähenemisviis probleemile asendatakse tugevdatud pingutustega ühiskonna ülesehitamiseks ning kui selle tulemusel taastatakse Afganistani elanikkonna kindlustunne; nõuab NATO vägede väljatoomist Afganistanist;

4. märgib, et Obama administratsiooni hiljutistele jõupingutustele vaatamata on Lähis-Ida rahuprotsess ummikseisus; kutsub Atlandi-üleseid partnereid suurendama oma jõupingutusi; rõhutab, et Atlandi-üleste partnerlussuhete arendamisel Iisraeliga tuleks rangeks tingimuseks seada, et järgitakse inimõigusi ja rahvusvahelist humanitaarõigust, tehakse lõpp humanitaarkriisile Gazas ja Palestiina okupeeritud aladel ning pühendatakse tõeliselt üldise rahukokkulepe saavutamisele;
5. väljendab sügavat muret nende 1,5 miljoni palestiinlase saatuse ja turvalisuse pärast, kes on suletud Gaza sektorisse võimaluseta sealt lahkuda; kutsub Atlandi-üleseid partnereid üles rõhutama oma suhetes Iisraeliga, et Israeli ametivõimud võimaldaksid toimetada toitu, erakorralist arstiabi ja kütust Gaza sektorisse, avades selleks piiriületuskohad ja tühistades blokaadi;
6. tervitab president Obama algatust seoses ÜRO Julgeolekunõukogu resolutsiooniga 1887 (2009) tuumarelvade leviku tõkestamise ja tuumadesarmeerimise kohta, samuti otsust loobuda mõttest paigaldada Euroopa Liidu liikmesriikidesse raketitõrjesüsteem; kutsub Atlandi-üleseid partnereid üles arutama tippkohtumisel, kuidas rakendada seda resolutsiooni;
7. nõuab tungivalt, et Euroopa Liit ja Ameerika Ühendriigid püüaksid tagada läbirääkimiste taasalgatamise relvastuskontrolli küsimustes nii mitmepoolsel tasandil ÜRO raames kui ka kahepoolsel tasandil; kordab oma nõudmisi Ameerika Ühendriikidele:
 - peatada lahingtuumarelvade uue põlvkonna väljatöötamine;
 - ratifitseerida tuumakatsetuste keelustamise leping;
 - ratifitseerida jalaväemiinide kasutamise, ladustamise, tootmise ja üleandmise keelustamise ning nende hävitamise 1997. aasta Ottawa konventsioon;
 - lõpetada vastuseis ÜRO bioloogiliste ja toksinrelvade konventsiooni protokollis suhtes;
 - toetada tuumarelvade leviku tõkestamise lepinguga kehtestatud korra karmistamist, täites selleks rangelt kõiki lepingus, eelkõige artiklis 2, sätestatud kohustusi;
 - anda uus tõuge keemiarelvade konventsiooni rakendamisele ja selle korralduse karmistamisele;

Inimõigused ja põhivabadused

8. kutsub president Obamat üles täitma oma lubadust sulgeda Guantanamo kinnipidamiskeskus 2009. aasta lõpuks; kutsub Obama administratsiooni üles lõpetama kõik erakorralised vahistamised ja üleviimised; kutsub nõukogu ja komisjoni üles käsitlema oma konsultatsioonide käigus Obama administratsiooniga olukorda USA hallatavates kinnipidamiskeskustes Afganistanis (Bagram) ning nõudma nende sulgemist;
9. nõuab veel kord, et Ameerika Ühendriigid kaotaksid surmanuhtluse nii osariikide kui ka

föderaalset tasandil;

10. kinnitab taas, et on väga mures Euroopa kodanike andmekaitse rikkumise pärast Euroopa Liidu lepingu artiklite 24 ja 38 kohase rahvusvahelise lepingu vormis, mis on sõlmitud Ameerika Ühendriikidega, et jätkata SWIFTi andmete edastamist USA terroristide rahastamise jälgimise programmile; tuletab sellega seoses meelde, et Euroopa Liidu aluseks on õigusriigi põhimõte ning et julgeoleku eesmärgil toimuval eurooplaste isikuandmete kolmandatesse riikidesse edastamisel tuleks järgida menetluslikke tagatiseid ja kaitseõigusi ning kinni pidada andmekaitse alastest siseriiklikest ja Euroopa õigusaktidest;
11. tuletab meelde, et 1. jaanuaril 2010. aastal jõustuva ELi ja USA vahelise õigusabilepingu Atlandi-üleses raamistikus nähakse artiklis 4 ette liikmesriikide riigiasutuste taotlusel juurdepääsu andmine teatavatele finantsandmetele ning see võiks olla SWIFTi andmete edastamisele usaldusväärsemaks õiguslikuks aluseks kui kavandatav vaheleping;
12. tunneb heameelt viisanõudest loobumise programmi äsjase laiendamise üle veel seitsmele ELi liikmesriigile; nõuab siiski tungivalt, et USA tühistaks viisarežiimi ka ülejäänud liikmesriikide suhtes ning kohtleks kõiki ELi kodanikke võrdselt ja täieliku vastastikkuse alusel; on mures selle pärast, et kavatakse võtta kasutusele halduslõiv ESTA (elektrooniline reisivolitussüsteem) loa andmise eest ELi kodanikele, ja palub komisjonil arutada seda koos USA administratsiooniga esmatähtsa küsimusena;

Majandusküsimused

13. on seisukohal, et uus Atlandi-ülene majanduspartnerlus ega vabakaubanduspiirkond Ameerika Ühendriikidega ei saa olla Euroopa Liidu eesmärgiks suhetes Ameerika Ühendriikidega; on arvamisel, et EL peab mitmekesistama oma majandussuhteid, järgima oma poliitikat sellistes valdkondades nagu rahvatervis ja keskkond ning tugevdama oma majandussuhteid maailma teiste piirkondadega;
14. toetab G20 riigijuhtide algatust, mille eesmärk on selgelt määratleda pankurite tulemustasud ja vähendada nende ülemäära kõrgeid palku; rõhutab, et nii Ameerika Ühendriigid kui ka ELi liikmesriigid peavad võtma endale juhtrolli niigi hästi tasustatud pankurite tulemustasude kärpimisel;
15. tervitab G20 riikide rühma kokkulepet, mille kohaselt tuleks pankadelt nõuda, et nad säilitaksid teatava osa laenudest, mida nad ümber struktureerivad ja varaga tagatud väärtpaperitena edasi müüvad; kritiseerib siiski teravalt asjaolu, et kapital, mida pangad hoiavad positsioonide katmiseks, tõenäoliselt üksnes kahekordistub ja uusi eeskirju ei hakata kohaldama enne järgmise aasta lõppu; peab kahetsusväärseks USA administratsiooni ja ELi liikmesriikide valitsuste soovi, et Baseli komisjon töötaks aasta lõpuks välja ainult „minimaalse ülemaailmse likviidsusnormi” eeskirjad;
16. on seisukohal, et Ameerika Ühendriigid ja Euroopa Liit piirkondadena, kus asuvad maailma kõige tähtsamad finantskeskused, vajavad ühist lähenemisviisi majandus- ja finantskriisist ülesaamiseks, ning rõhutab, et ainult nii saab vältida regulatiivset omavoli, mis annab finantssektorile Atlandi ookeani ühel kaldal võimaluse oma valitsus tülli ajada valitsusega teisel kaldal;

17. on seisukohal, et finantssektor peab pöörduma tagasi oma esialgse funktsiooni juurde ning tegutsema eelkõige üldsuse huvides, leppima madalama kasumiga ja lisatasude maksmise süsteemiga, mis ei oleks seotud lühiajalise kasumi, vaid riskide vältimise ja pikaajaliste eesmärkidega; juhib tähelepanu, et tööstusriikide, eelkõige Ameerika Ühendriikide ja mõnede ELi liikmesriikide finantssektor on muutunud ühiskonna heaolu silmas pidades liiga suureks ning seda tuleks vähendada normaalsemate mõõtmeteni;
18. tervitab asjaolu, et Ameerika Ühendriigid ja Euroopa Liit on ühel arvamusel selles, et tungivalt on vaja rahvusvaheliste finantsasutuste juhtimise reformi, arvestades arenguriikide kasvavat tugevust; rõhutab, et häältekvoodi nihe üleesindatud riikidelt alaesindatud riikidele Rahvusvahelises Valuutafondis vähemalt viie protsendi ja Maailmapangas kolme protsendi võrra on alles esimene samm õiges suunas; julgustab USA administratsiooni ja ELi liikmesriikide valitsusi andma oma panust sellise reformi edukaks läbiviimiseks;
19. palub nõukogul ja komisjonil arutada Atlandi-üleste partneritega, kuidas saavutada edu arengumaade juurdepääsu küsimuses ravimitele, ja väljendada kindlat vastuseisu USA algatuse suhtes lisada kõikidesse arengumaadega läbirääkimiste tulemusena sõlmitud kahepoolsetesse lepingutesse klauslid, mille kohaselt need riigid loobuvad õigusest kohaldada Doha lepingu TRIPSi (intellektuaalomandi õiguste kaubandusaspektide leping) sätteid, mis lubavad neil toota ja importida geneerilisi ravimeid, mida on vaja võitluseks peamiste probleemidega rahvatervise valdkonnas (AIDS, tuberkuloos jne);
20. palub nõukogul ja komisjonil tühistada Blair House'i kokkulepe, mis piirab õliseemnete ja valgurikaste taimede tootmist ning takistab ELil nende taimede tootmist ja sunnib teda importima selliseid põllumajanduslikke energiaallikaid nagu sojaoad ja muud põllukultuurid, mis sageli on GMO-tooteid;
21. on arvamisel, et seoses õigusega ohutu toiduga varustatusele ja turvalisele keskkonnale on puhkenud mitmed kaubandusalased konfliktid ELi ja USA vahel, nagu näiteks hormoonidega töödeldud liha või GMO-tooted, ning palub nõukogul ja komisjonil toimida vastavalt kohaldatavale EÜ õigusele ja seda õigust igati kaitsta;
22. on arvamisel, et EL ja USA, kes on suurimad energiatarbijad ja kes kasutavad 38% kogu maailmas toodetavast energiast, peavad võtma endale juhtiva rolli ja tegema ühiseid jõupingutusi leidmaks võimalusi ja vahendeid alternatiivse energia tootmiseks; rõhutab vajadust välja töötada ökoloogiliselt säästvad alternatiivid ning tagada metsade kaitse kogu maailmas;

Kliimamuutus

23. tervitab USA uue administratsiooni muutunud lähenemisviisi sellele, kuidas saavutada ambitsioonikad eesmärgid kliimamuutuse piiramiseks; väljendab siiski muret seoses suursaadiku Brutoni hinnanguga, et USA Senat ei saa siiski kõigele vaatamata tegeleda kliimamuutuse küsimustega enne järgmist aastat, kui ÜRO kliimamuutuse konverents Kopenhaagenis on läbi ja delegaadid on koju läinud; kutsub tippkohtumist üles püüdlema ÜRO Kopenhaageni tippkohtumisel ühist positiivset lähenemisviisi kliimaküsimustele ning toetama arenguriike eelkõige nende ettevõtmistes piirata kliimamuutust kõigi nende käsutuses olevate kohanemis- ja rahastamismeetmetega;

Muud küsimused

24. juhib veelkord tähelepanu sellele, et „Helms-Burtoni” eksterritoriaalne õigus ja Kuuba suhtes kehtestatud kaubandusembargo on ebaseaduslikud ja need tuleb tühistada; kutsub nõukogu ja komisjoni üles tõstatama need küsimused ELi ja USA tippkohtumisel ja töötama nende sätete tühistamise suunas, ning vajadusel seadma USA nende probleemidega vastakuti ka WTO raamistikus;
25. väljendab tõsist muret seoses tasakaalu puudumisega õigusloomet käsitlevas dialoogis USAga, mis avaldab mõju Euroopa õigusloomele; on veendunud, et Atlandi-ülene majandusnõukogu peab töötama läbipaistvalt ja aruandekohustust järgides;
26. teeb presidendile ülesandeks edastada käesolev resolutsioon nõukogule, komisjonile, liikmesriikide parlamentidele ning Ameerika Ühendriikide presidendile ja Kongressile.